Mahmut GÜRER

TPAO 2007 Faaliyet Raporu tamamlandı:

Irak'ta projeler netleşmedi

TPAO tarafından hazırlanan 2007 yılı faaliyet raporunda, Türkiye'nin dış enerji faaliyetlerine yer verilirken, Doğu Akdeniz'de Kıbrıs Rum Kesimi'ne karşı yapıldığı iddia edilen doğalgaz arama faaliyetlerine yer verilmedi.

ANKARA - Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'nın (TPAO) 2007 yılı faaliyet raporu tamamlandı. Raporda, Rumların ihaleye çıktığı Doğu Akdeniz'de kamuoyuna yansıtılanın aksine hiçbir faaliyette bulunulmadığı ortaya çıkarken, Irak ile ilgili olarak ise, **"projeler netleştirilemedi"** ifadesine yer verildi. Raporda, Türkiye'nin enerji koridoru olması konusunda ve Afrika ve Hazar Havzası'ndaki çalışmaların devam ettiği ifade edilirken, somut projelere girilmedi.

TPAO'nun 2007 yılı faaliyet raporunda, Türkiye'nin enerji politikalarına ilişkin bir çok unsura yer verilirken, Kıbrıs Rum Kesimi ile Doğu Akdeniz'de yaşanan petrol arama sıkıntısına hiç değinilmedi. 2007 yılı başından itibaren, Kıbrıs Rum Kesimi Doğu Akdeniz'deki bazı bölgelerde petrol arama ihalesine çıktığını açıklamış, Türkiye ise bölgenin, Türk karasularında olduğunu belirterek bu duruma büyük tepki göstermişti. Daha sonra ise, TPAO'nun bölgede doğalgaz arama çalışması yaptığı açıklanmıştı. Ancak faaliyet raporunda bu konuya hiç girilmedi.

'Arama yok yorumlama var'

Raporda Akdeniz bölgesindeki petrol arama sürecine ilişkin **"Antalya Körfezi'nde daha önceki yıllarda atılan hatların yorumlanmasına devam edilmiştir"** ifadesi yer aldı. Raporda yer alan bir başka önemli unsur ise, Irak'taki petrol arama çalışmaları oldu. Raporda Irak ile yapılan pazarlıklarda herhangi bir gelişme sağlanamadığı ve bu nedenle, projelerin netleştirilemediği ifade edildi. Raporun **"Yurtdışı Faaliyetleri"** başlıklı bölümünde Irak'la ilgili olarak şunlar yer aldı:

"TPAO, Irak'ta hidrokarbon arama ve üretim yatırımlarına girmek için 1994 yılından bu yana Irak Petrol Bakanlığı ile temaslarını devam ettirmekte olup, Mart 2003 tarihinden itibaren Irak'ta sürmekte olan politik belirsizlik ortamı ve güvenliğe yönelik tehditlerden dolayı ortaklığımızın herdeflediği projelerde önemli bir gelişme kaydedilememiştir. Ayrıca, halen hedeflenen projeler ile ilgili iş geliştirme kapsamındaki çalışmalar, Irak Petrol Bakanlığı nezdinde ve çeşitli firmalarla işbirliğine yönelik girişimler çerçevesinde devam etmektedir."

Raporda yer verilen diğer önemli unsurlar ise şöyle:

- 2007 yılında TPAO üretim sahalarından 10 milyon 297 bin 955 varil ham petrol üretildi. Bu petrol ülke üretiminin yüzde 71'ini oluşturuyor. 778 olan kuyu sayısı ise 823'e yükseltildi. Günlük petrol üretimi ise yaklaşık 70 bin varil olarak gerçekleşmiştir.

- 2007 yılında, doğalgaz sahalarından toplam 421 milyon 464 bin 200 metreküp doğalgaz üretilmiştir. Trakya bölgesinde üretilen gazın 26 şirkete, Batman Bölgesi'ndeki Çamurlu Sahası'ndan üretilen doğalgazın 2 şirket ve 1 okula, Adıyaman Bölgesi'nde üretilen petrolden ayrışan gazın ise 1 şirket ve okula satışı yapılırken, üretilen doğalgazın ham petrol eşdeğeri 2 milyon 479 bin 201 varil olarak hesaplanmıştır.

- Denizlerimizde, son 4 yılda toplam 53 bin 100 kilometrekare boyutlu ve 9 bin 771 kilometrekare 3 boyutlu sismik program gerçekleştirilmiştir. Buradan elde edilen verilerin değerlendirilmesiyle, önümüzdeki yıllarda sondaj programlarına ağırlık verilmesi planlanmaktadır.

Uluslararası çalışmalar

- Dünyadaki mevcut petrol ve doğalgaz rezervlerinin üçte ikisine sahip olan Ortadoğu, Kuzey Afrika, Avrasya ve Rusya'nın gelecekte arz talep dengesinin kurulmasında önemli roller oynayacakları ve arz güvenliği konusunda liderlik yapacakları açıktır. TPAO'nun bu kapsamdaki stratejisi, Türkiye'nin dış politikası ve güvenlik çıkarları ile uyumlu proje ve faaliyetlerde bulunarak ülkenin ortak çıkarlarına hizmet etmektir.

Dünya petrol rezervlerinin büyük bölümünün yer aldığı Ortadoğu ve Hazar bölgelerinin hemen yanıbaşında yer alan ülkemizde buralardaki kaynağı dünya pazarlarına taşıyacak olan enerji koridorunun temeli BTC ve SCP Boru Hattı Projeleri ile atılmıştır. Karadeniz'in hidrokarbon potansiyelinin belirlenmesini takiben kaynak üçgenin tamamlanması beklentisinin gerçekleştirilmesi halinde, bu kaynak Anadolu ekseni üzerinden pazara ulaşacaktır.

- TPAO, Azerbaycan ve Kazakistan'da petrol ve doğalgaz üretim projeleri ve BTC, SCP gibi dünya ölçeğine öneme sahip boru hattı projelerine hissedar olarak katılmış ve Türkiye'nin enerji koridoru olması amacına katkı sağlamıştır.

- Türkmenistan'da 1993 yılından bu yana kara ve deniz alanlarında petrol ve doğalgaz arama ve proje geliştirmeye ilişkin değerlendirme çalışmaları sürdürülmüştür. Bu kapsamda, Türkmenistan'ın Hazar Geçişli Doğalgaz Boru Hattı'nda yer almasının yeniden gündeme gelmesi durumunda TPAO'nun da bu projede yer alması için çalışılması kararlaştırılmıştır.

- Hazar Bölgesi'nin dünya petrol rezervlerinin yüzde 4'üne, dünya doğalgaz rezervlerinin ise yüzde 6'sına sahip olduğu tahmin edilmektedir. Bu bölge, Türkiye için özel bir öneme sahiptir. Türkiye buradaki enerji kaynaklarının aktarıcısı konumunu sağlamlaştırarak, stratejik ve jeopolitik gücünü artıracaktır.

- Kazakistan'ın Aktau Bölgesi'ndeki sahalarda 2007'de ortalama günlük 2 bin 100, Aktöbe Bölgesi'nde ise ortalama 3 bin 100 varil petrol üretilmektedir. TPAO bu ülkedeki yatırımlarını artırmak niyetindedir. 2007 sonu itibariyle ham petrol üretimi, 1.9 milyon varildir. (TPAO payı 1.04 milyon varil)

Ortadoğu önemli

- Ortadoğu, dünya petrol rezervlerinin yaklaşık yüzde 62'sine sahiptir (Suudi Arabistan yüzde 25, Irak yüzde 11, Birleşik Arap Emirlikleri yüzde 9, Kuveyt yüzde 9, İran yüzde 8.5). Türkiye bu nedenle bölgeye büyük önem vermektedir.

- TPAO, Ortadoğu ülkelerinden Suriye'de petrol ve doğalgaz araması ile ilgili olarak 2008 yılı başında ülkenin petrol şirketi (SPC) ile protokol imzalamıştır. Bu protokole göre, taraflarca uygun görülen ruhsatlarda arama-üretim çalışmalarına ilişkin projeler oluşturularak, ortak bir şirket kurulması öngörülmektedir.

- İran Enerji Bakanlığı ile 14 Temmuz 2007 tarihinde yapılan Ortak Mutabakat Zaptı çerçevesinde, Güney Pars Sahası'nın Geliştirme ve Üretim Projesi'nin 22-23-24 Nlu fazları, doğrudan müzakereler yoluyla ortaklığımıza açılmıştır. Bu kapsamda İran tarafınca hazırlanmış olan proje ile ilgili **"Saha Geliştirme Planı"** TPAO'ya verilmiş olup, çalışmalar devam etmektedir.

- TPAO, Türkmenistan'da etkin çalışmayı sürdürmek istemektedir. Türkmenistan'daki gelişmelere paralel olarak hedefler, Türkmenistan'da kara ve deniz petrol ya da doğalgaz sahalarının geliştirilmesi projelerine katılmak ve Hazar Geçişli Doğalgaz Boru Hattı'nın gündeme gelmesi durumunda bu projede belirli bir hisse ile yer almak olarak yeniden güncelleştirilmiştir.

Afrika'ya yatırım

- Afrika kıtası, Ortadoğu ve Amerika'dan sonra dünyada bilinen petrol potansiyeli ile 3. büyük petrol bölgesidir. Dünya petrol üretiminin yüzde 11'i bu kıtadan yapılmaktadır. Kuzey Afrika (Libya ve Cezayir) petrolleri yanı sıra, Afrika kıtasının batısı petrol yönünden zengin olup, Batı Afrika'nın yaklaşık kanıtlanmış 139 milyar varil petrolü bulunmaktadır. Bölgenin toplam doğalgaz rezervi de yaklaşık 12 trilyon metreküptür. TPAO 2007 yılında Afrika ülkelerinden Kongo, Ekvator Ginesi, Gabon ve Tanzanya'da detaylı çalışmalar için veri odası ziyaretlerinde bulunulmuş ve bazı blokların teknik ve ticari değerlendirmeleri gerçekleştirmiştir. ■